

บทที่ 11 สวัสดิการชุมชน

ระบบสวัสดิการโดยชุมชน เพื่อชุมชน

อุดมการณ์และความหมายสวัสดิการชุมชน

- ▶ สวัสดิการชุมชน คือ การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจแก่คนในชุมชน ซึ่งหมายความรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้คนในชุมชนดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ผลของการจัดสวัสดิการชุมชนที่สำคัญ เช่น ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์/มิตรไมตรีที่ดีของคนในชุมชน รู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และมีความสุข

-
- ▶ สวัสดิการชุมชนมิใช่เรื่องที่ทำไปเพื่อสร้างสวัสดิภาพและไม่เน้นเรื่องตัวเงินแบบสงเคราะห์ แต่มุ่งสร้างความมั่นใจอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข จึงเป็นเรื่องที่ชาวชุมชนจะเป็นผู้ร่วมกันสร้างให้เป็นของชุมชนและเพื่อชาวชุมชนเอง ชุมชนจึงควรเป็นผู้จัดการเอง โดยรัฐหรือองค์กรภายนอก หนุนเสริมแบบเคียงบ่าเคียงไหล่ (ไม่ใช่สัมพันธ์กันแบบผู้ให้กับผู้รับ) ทั้งนี้ การจัดสวัสดิการของชุมชนสามารถสอดแทรกไว้ได้ในทุกกิจกรรม ริเริ่มแล้วต่อยอดกันเรื่อยไป ภายใต้ความพร้อมและความเห็นชอบร่วมกันของชาวชุมชนเอง

หลักสำคัญในการจัดสวัสดิการชุมชน

- ▶ 1. ทำจากสิ่งที่เป็นจริง สวัสดิการชุมชนต้องสอดคล้องกับวิถีของแต่ละพื้นที่ ตั้งใจทำโดยลอกเลียนแบบกันไม่ได้
- ▶ 2. เริ่มจากเล็กไปใหญ่ ทำแบบค่อยเป็นค่อยไป
- ▶ 3. เงินเป็นเพียงเครื่องมือไม่ใช่เป้าหมาย ใช้เงินสร้างเงื่อนไข ทำให้คนอยากทำงานอยากทำดี
- ▶ 4. ระบบสวัสดิการที่ดีต้องช่วยเหลือแบบไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกในชุมชน ควรให้ทุกคนได้ แต่มุ่งเน้นคนยากจนและด้อยโอกาส ทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมโดยตกลงกติกาและใช้ร่วมกัน

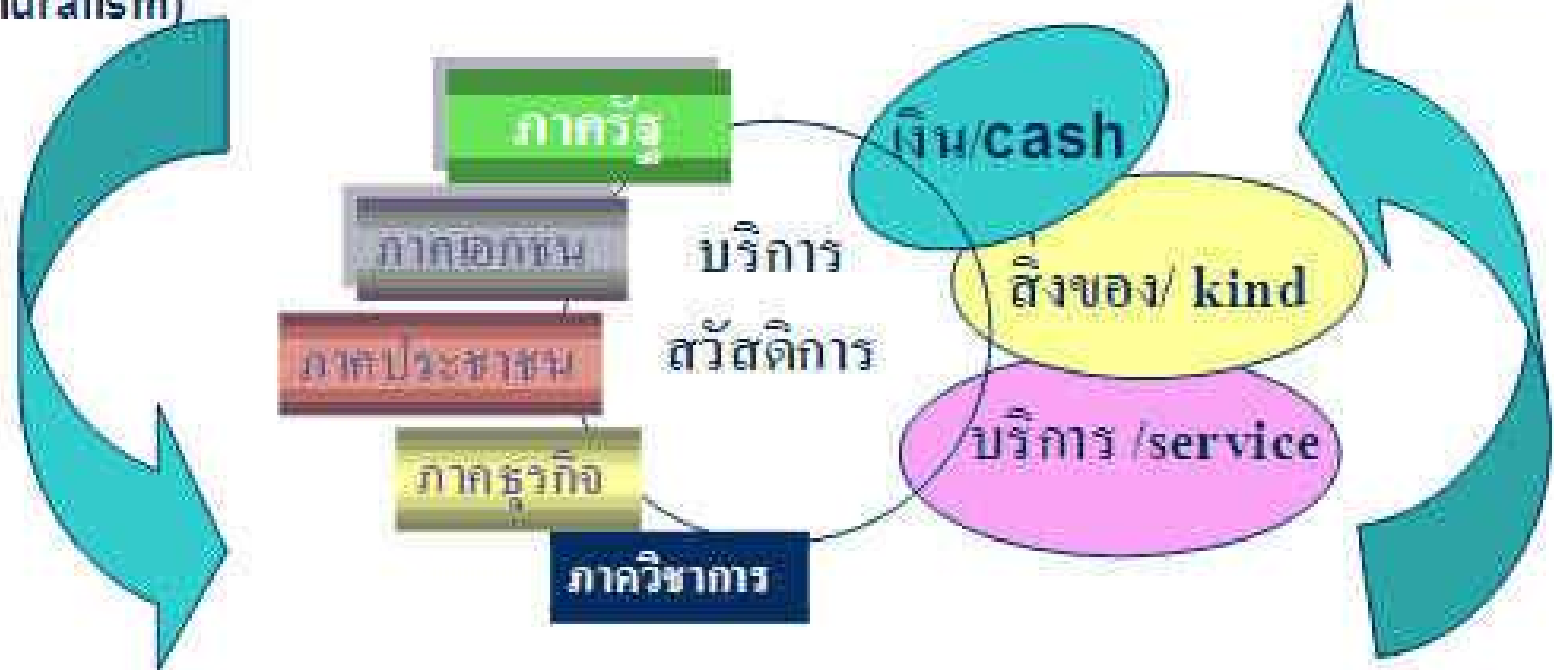
-
- ▶ 5. เป็นองค์รวมที่ทุกอย่างเชื่อมโยงเข้าหากัน กิจกรรมทุกอย่างสามารถก่อให้เกิดสวัสดิการได้ทุกเรื่อง ตั้งแต่เกิดจนตาย กับคนทุกเพศทุกวัย
  - ▶ 6. ต้องเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ คนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการต้องเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับเสมอ (ไม่ใช่ฝ่ายหนึ่งหามาให้อีกฝ่ายหนึ่งรอรับ) จึงเป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน และมีศักดิ์ศรี
  - ▶ 7. ต้องทำด้วยความรักและอดทน โดยจะต้องมีความศรัทธาเชื่อมั่นว่าชาวบ้านสามารถสร้างสวัสดิการของตนเองได้

สวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการ

สวัสดิการสังคมแบบพหุลักษณะ

(Pluralism)

ชนิดของการช่วยเหลือ

โครงการสวัสดิการชุมชน: จัดกิจกรรมที่พัฒนาคนทั้ง ทางค้ำนร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคมและปัญญาแบบบูรณาการและสังคมแบบองค์รวมอย่างสมดุลมั่นคงและยั่งยืน

นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชน

- ▶ **พรบ.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**
- ▶ 1.1 การจัดสวัสดิการสังคม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) ส่วนที่เป็นของกรมพัฒนาชุมชนเดิม และ 2) ที่เป็นของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
- ▶ 1.2 การแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยและการแก้ปัญหาชุมชนแออัด ได้แก่ ด้านผังเมือง ด้านการควบคุมอาคาร การแก้ไขปัญหาชุมชนแออัด การปรับปรุงชุมชนแออัดที่ดินเดิม การจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่ การจัดการที่อยู่อาศัยของผู้ที่มีรายได้น้อย

-
- ▶ 1.3 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีทั้งส่วนของระบบข้อมูลเพื่อการวางแผน การจัดแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งกรมการปกครองท้องถิ่นมีแนวทางให้เกิดการเชื่อมต่อระหว่างแผนพัฒนาของ อปท. กับแผนชุมชน

สปสช.

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

- ▶ ปัจจุบัน สปสช. ร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกันดำเนินการจัดระบบสวัสดิการด้านสุขภาพที่เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่น

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546

- ▶ 2.1 ในเรื่องของประโยชน์ต่อประชาชน ได้แก่ ได้รับการคุ้มครองสิทธิด้านสวัสดิการ มีหลักประกันว่าจะได้รับสวัสดิการ บริการทางสังคมที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ
- ▶ 2.2 ชุมชนมีโอกาสร่วมในฐานะกรรมการในการกำหนดนโยบาย มาตรการ แผนและอกระเบียบในเรื่องต่างๆ ที่กฎหมายระบุไว้
- ▶ 2.3 การจัดตั้งองค์กรเอกชนเพื่อเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ที่ได้รับรอง และรับการส่งเสริมสนับสนุนตามกฎหมายฉบับนี้
- ▶ 2.4 เสนอโครงการเพื่อรับการสนับสนุน โดยร้อยละ 50 สนับสนุนองค์การสาธารณประโยชน์ ร้อยละ 25 สนับสนุนส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอีกร้อยละ 25 ใช้ในการส่งเสริมสวัสดิการสังคม

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

- ▶ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 นิยามว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 60 ปี บริบูรณ์และมีสัญชาติไทย ความต้องการและความคาดหวังของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การดูแลสุขภาพ การจัดสวัสดิการ
- ▶ นอกจากเบี้ยยังชีพคนชราที่รัฐจัดสรรให้สมาชิกในชุมชนผ่านองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ชุมชนยังมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพสวัสดิการผู้สูงอายุผ่านระบบสวัสดิการชุมชน เช่น การให้เงินบำนาญของกลุ่ม สัจจะลดรายจ่ายวันละหนึ่งบาท

แนวทางส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาาระบบสวัสดิการชุมชน

- ▶ 1. ให้ความคิด โดยสนับสนุนงบประมาณตามความจำเป็น เริ่มจากสิ่งที่ชุมชนอยากทำ
- ▶ 2. ส่งเสริมพัฒนาด้านการจัดการ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบริหารจัดการที่ทำให้เพิ่มมูลค่า และการทำให้คนใช้เงินเป็น แทนการใช้เงินให้หมด
- ▶ 3. ส่งเสริมชุมชนให้สร้างสถาบันการเงิน สร้างงานให้ชาวบ้าน และสร้างตลาดชุมชน โดยวางแผน กำหนดกิจกรรม และทำหลักสูตรให้เกิดขึ้นในชุมชน

-
- ▶ 4. สนับสนุนการพัฒนา ระบบสวัสดิการชุมชนในพื้นที่นำร่อง โดยเฉพาะในจังหวัดที่ดำเนินการอยู่แล้ว
  - ▶ 5. หนุนเสริมผ่านกลไกการพัฒนาต่าง ๆ ที่มีอยู่ โดยสอดแทรกแนวคิดและกิจกรรมจากสิ่งที่มีอยู่เดิม

สวัสดิการชุมชน

“ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี”

